СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. ... XXXVIII. Ч. 229. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 2. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 229. Jersey City, N. J., Thursday, October 2, 1930. THREE CENTS.

В СПРАВІ СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗА.

На останньому річному засіданню Головного Уряду У. Н. Союза постановлено розпочати з днем 1-го жовтня 1930 в органі У. Н. Союза загальну дискусію про Сиротинець У. Н. Союза.

Ся дискусія має на ціли довести до остаточного практичного вирішення справи Сиротинця У. Н. Союза. Дискусія має дати в висліді практичні проекти для вирішення таких питань, як: Чи треба У. Н. Союзови Сиротинця? Коли треба, то якого й де він має бути побудований? Звідки й як роздобувати фонди на його удержання?

Про те, як ті питання дискутувати й на них відповідати, члени найдуть матеріял у дискусії, яка велася на останнім річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза.

Пригадую, що дискусію сю обовязують такі приписи, які обовязують при подаванню конвенційних проектів. Отже проект члена, щоби міг бути взятий під увагу, мусить бути поданий на зборах відділу У. Н. Союза, там передискутований і ухвалений, підписаний урядом і стверджений печаткою.

Такий проект буде відтак поданий в органі в тому порядку, в якому він наспів.

Просимо при тому при повторюванню проекту, вже поміщеного, не повторяти аргументів, а тільки заявити свою згоду на нього. Полемізуючи з проектом, треба уникати особистої полеміки з проектодавцями.

Доскусія буде тревати до кінця грудня 1930 року.

Головний Уряд У. Н. Союза вибере з тих проектів три найбільще доцільні проекти та піддасть їх під референдум членів У. Н. Союза.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ У. Н. СОЮЗА:

Джерзи Сіті, 1. жовтня 1930. **Іван Каштанюк,** гол. рекорд. секретар.

РУЗВЕЛТ ЗДОБУВАЄ ЩОРАЗ БІЛЬШУ ПОПУЛЯРНІСТЬ

НОМІНАЦІЯ КАНДИДАТА НА ҐОВЕРНОРА НАСТУПИЛА ЧЕРЕЗ АКЛЯМАЦІЮ.

СИРАКЮЗ. — Стейтова демократична конвенція наново заіменувала через аклямацію ґовернора Френклина Д. Рузвелта кандидатом на той самий уряд.

Номінацію піддав бувший ґовернор Ал Смит.

Делеґати витали Рузвелта й Смита з великим одушевленням. Ціла конвенція відбувалася в тім настрою, що демократи побідять не тільки при стейтових виборах, але й при президіяльних у 1932 році.

Доносять, що заяви Смита й Рузвелта щодо викинення з партії тих людей, котрі допустилися надужить чи відмовляються як урядовці від зізнань перед судом, принято грімкими оплесками. Не плескали тільки Кері, голова Тамані Гол, і ті, що стояли в його найближчім окруженню.

БАНКРОТСТВО БРОКЕРСЬКОЇ ФІРМИ.

НЮ ЙОРК. — Біржева катастрофа зачинає добиратись і до поважних брокерських фірм. Ото зголошено банкротство фірми Сиско і Комп., яка мала місце на біржі й мала славу дуже солідної інституції.

Наслідок того банкротства був такий, що біржеві папери почали ще більше летіти вниз.

НАЙБЛИЖЧІ ПРОМОВИ ҐУВЕРА.

ВАШИНҐТОН. — В четвер виголосить президент Гувер промову в Клівленді перед конвенцією „Амерікен Бенкерс Асосієйшен". В понеділок говоритиме у Бостоні двома наворотами: раз перед конвенцією Американського Леґіону, а другий раз перед конвенцією Американської Федерації Праці.

А дня 7-го жовтня виголосить бесіду в память 150-літньої річниці боротьби під Кінґс Мавнтен у Савт Каролайні.

ЗА БАНКОВІ ФІЛІЇ.

КЛІВЛЕНД. — На конвенції „Амерікен Бенкерс Асосієйшен" говорив Рудольф Ґехт, голова організації, про потребу зміни законодавства щодо банкових філій. Він каже, що це являється економічною конечнісю, бо бе того бизнес переноситься з малих місць до великих центрів. Через те дрібні банкові інституції є позбавлені капіталу. І тому саме замкнено в останніх літах 7,500 банків. З того 63% замкнених банків оперували всього капіталом у сумі $25,000. Тому лихови буде можна зарадити найлекше тоді, коли великі банки матимуть можність закладати по інших місцях свої філії.

ЖЕРТВА МЕДИЧНОЇ НАУКИ.

БАЛТІМОР. — На д-рі Християні Дітєнови, дослідникови промінів Рентґена, переведуть уже девяту зчерги операцію. Тим разом відітнуть йому ціле рамя.

Оперуватиме д-ра Дітена його приятель, д-р Мек Ґленнен, котрий повідтинав йому при попередніх операціях ледви чи не всі пальці.

Д-р Дітен походить з Австрії. Працював довго в Европі разом з Конрадом Рентґеном, котрий винайшов славні й цілющі проміні. У Балтімор учив інших лікарів і виховав цілий ряд специялістів від „Екс-Рей".

Д-р Дітєн являється дійсним мучеником, котрий віддає своє життя науці й людському поступови.

В ГРУДНІ ПРИЙДЕ ЗВОРОТ ДО КРАЩОГО.

ШИКАҐО. — Джордж М. Рейнолдс, президент „Континентал Ілинойс Бенк", міліярдової американської інституції, твердить у 50-ліття своєї банкової діяльности, що тепер є часи злі, але ми збудимося одного ранку і побачимо, що все обернулося на краще. Бо коли ми журимося, каже далі Рейнолдс, то бизнес поправляється, а десь так у половині грудня вже кождий побачить наглядно, що відносини поліпшилися.

Рейнолдс зачав свою карієру тому 50 літ як банковий урядовець з місячною платнею в сумі $12.50. Він каже, що нема ніяких правил щодо життєвого успіху. Треба тільки любити роботу й бути терпеливим.

ВІДВІДУЄ ДІВОЧИЙ СКАВТ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Миссис Герберт Гувер взяла участь у нарадах конвенції Дівочого Скавту. Миссис Гувер зявилась у скавтськім убранню.

ЗНОВУ ІНДЖОНКШЕН.

ДЕНВИЛ (Вірджінія). — Суддя Турнер Клемент видав два інджонкшени, якими заборонив пікетовцям вступати на територію фабрик „Ріверсайд" і „Ден Рівер". Суддя каже, що пікетовці не дозволяли неюнійним робітникам іти до тих фабрик на роботу.

НОВИЙ РЕКОРД.

НЮ ЙОРК. — Капітан Френк Гокс перелетів простір з Дітройту до Ню Йорку на протязі 2 і три четвертих годин. Летів 4 милі на мінуту.

БОЛЬШЕВИКИ ПОЯСНЮЮТЬ СВІЙ ВИВІЗ ДЕШЕВИХ СИРІВЦІВ

КАЖУТЬ, ЩО РОСІЯ МОЖЕ ВИВОЗИТИ ВСЕ ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ, БО ДЕРЖАВІ ВСЕ ОБХОДИТЬСЯ ДЕШЕВО.

МОСКВА (СССР). — Місцеві ґазети „Ізвестія" та „Правда" виступили з велики статтями в справі радянського вивозу за кордон збіжжа, дерева та інших сирівців і виробів. Ґазети твердять, що галас, який тепер піднесли европейські держави й Америки проти радянського вивозу, має політичний, а не економічний підклад. Це властиво антикомуністична пропаґанда, у якій перед ведуть Франція, Румунія й Польща. Ці держави перетяжені своїми буджетами, які руйнують їхнє економічне життя, а тому вони стараються свою вину переложити з власних плечей на когось іншого.

Деякі ґазети пояснюють, що в Росії всі сирівці та вироби обходяться значно дешевше від того, що коштує добути чи виробити їх за кордоном. Це тому, що там все знаходиться під контролею уряду й виробляється, або добувається на величезних державних підприемствах при дешевій платні робітникам грішми підприємця, себто держави. Це дає можливість Росії продавати свої сирівці та вироби значно дешевше від інших держав.

Нарешті ґазети кажуть, що коли економічне становище Росії поліпшиться, то вона буде великим полем для імпорту ріжних чужинецьких виробів, а в тім числі й річей люксусових.

РОСІЯ БУДЕ КУПУВАТИ ЗБІЖЖА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Місцеві торговельні та урядові кола не занепокоєні радянським дешевим експортом до Анґлії так, як в Америці. Вони числять, що радянський довіз сирівців та виробів до Анґлії незначний, бо кілька разів менший від того, що Росія привозила перед війною. Тай цей довіз не буде довго тривати, бо за яких три місяці Росія змушена буде сама купувати за кордоном збіжжа, щоби годувати своє населення.

Тепер вона старається вивезти за кордон усе, що лише зможе, тому, щоб дістати гроші, які їй потрібні для чергового сплачення своїх боргів за ріжні фабрикати, які Росія закупила в Америці, Анґлії та в інших державах.

В НІМЕЧЧИНІ МОЖЛИВА ДИКТАТУРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Канцлер Брюнінґ оголосив фінансову програму, яку виробило правительство, щоби вратувати Німеччину від наступаючої фінансової та економічної катастрофи. При тім канцлер заявляє, що коли парлямент не одобрить цієї програми, то в Німеччині буде проголошена диктатура уряту Брюнінґа. Президент Гінденбурґ у цьому підтримує правительство.

ЯПОНІЯ РАТИФІКУЄ ЛОНДОНСЬКИЙ ДОГОВІР.

ТОКІО (Японія). — Верховна таємна рада нарешті ухвалила приняти лондонську морську умову без жадних застережень. Отже лондонська умова пройшла в Японії всі інстанції на шляху до ратифікації. Тепер треба сподіватися, що в короткому часі імператор ратифікує її.

Таким чином ця умова буде ратифікована всіма трома державами, Америкою, Анґлією та Японією, які в Лондоні виробили її, погодившись обмежити розбудову своїх воєнних фльот.

ПУАНКАРЕ ЗНОВУ БЕРЕТЬСЯ ДО ПОЛІТИКИ.

ПАРИЖ (Франція). — Після того, як бувший премієр і президент Франції, Раймонд Пуанкаре, видужав, він знову почав виступати в пресі зі своїми політичними статтями. Та не обмежуючись журналістичною роботою, знову береться до активної політики, обіймаючи старе своє становище лідера в націоналістичному таборі Франції.

Тепер політики міркують, чи він буде підтримувати уряд Тардє, колишнього свого молодого помічника в уряді, чи виступить проти уряду Тардє, в звязку з політикою Бріяна супроти Німеччини. Пуанкаре вважає, що миролюбива політика Бріяна не дала корисних наслідків для Франції, а навпаки, привела до укріплення націоналістів та зросту фашистів у Німеччині.

СПОДІВАЄТЬСЯ ЗАМИРЕННЯ В ІНДІЇ.

СІМЛЯ (Індія). — Віцекороль Індії, Лорд Ірвін, заявив на бенкеті, що він сподівається, що конференція між представниками Індії та британським урядом, яка в жовтні розпічнеться в Лондоні, приведе до заспокоєння Індії. Він уважає, що політика Ґандія потерпіла поразку, але признає, що боротьба Ґандія з Анґлією завдала величезні матеріяльні шкоди в Індії.

Віцекороль сподівається, що всеж при повному заспокоєнню пощастить перевести в життя певний конструктивний плян відбудови економічного життя в Індії. Цим можна буде скоро направити шкоду.

ВЕЛИЧЕЗНА ПРОДУКЦІЯ НАФТИ.

В цілім світі добуто в 1929 р. 1,484,451,000 бочілок нафти. З того на Америку припадає 1,007,323,000 бочілок.

КАРА ЗА БУТЛЕҐЕРСТВО.

Рекордову кару за бутлеґерство дістав 11. вересня в Вінніпеґу Антрій Рак. Поліційний суддя Нобл присудив, що він має заплатити $1,000 кари і відсидіти 27 місяців у тюрмі. Рак, добре відомий на поліції як бутлеґер, мав проти себе чотири свіжі обвинувачення.

ШПИҐУНСТВО І РОЗСТРІЛ.

Польська влада викрила на польсько-литовськім пограничу шпиґунську орґанізацію, яка служила інформаціями сусідним державам. Над членами орґанізації відбудеться небаром наглий суд. З попередно викритої шпиґунської орґанізації засуджено сержанта Ґловача на смерть і розстріляно, бо президент відмовив уласкавлення.

В КОСОВІ БУЛО СТІЛЬКИ ГРОШЕЙ?

Косів мав велику сензацію. Хтось вломився до громадської каси і загорнув 17,000 золотих. Вліз і втік крізь вікно. Мешканці Косова не так дивуються тому, що хтось гроші вкрав, як тому, що в цих часах було в громадській касі стільки грошей. Ці гроші були, здається, стягнені з податків. Поліція на всі боки шукає за добродіями, котрі скривдили Косів.

І В НАС ЦЕ ПОТРІБНЕ.

Мешканець Мюнхена, Кніґґе, написав колись прегарну книжку „Умґанґ міт Меншен", в якій учив своїх земляків великого мистецтва — поводитися з людьми. Кніґґе окрім цієї книжки не написав нічого більше замітного і сам був незамітною людиною, та визначався справді бездоганною поведінкою супроти людей. Тепер у Мюнхені одну з більших вулиць названо вулицею Кніґґе, щоби населенню міста все пригадувати його науку: гарно поводитися з людьми.

ПОЯВА ФАЛЬШИВИХ ГОРОЖАНСЬКИХ ПАПЕРІВ В ЕВРОПІ.

З Оттави подають що в останніх часах появилося в Европі багато фальшивих канадійських горожанських паперів. Канадійський уряд постановив назначити спеціяльного комісаря, який дослідив би, хто підробляє ці папери та в якій цілі видає їх мешканцям Европи.

ОБЛИВАЮТЬ ПАМЯТНИКИ ЧОРНИЛОМ.

З Теребовлі сповіщають, що в ночі 11. вересня ц. р. невідомі злочинці облили чорнилом памятник „Борцям за волю України". Сталося це зараз після віча польської ендеції, на якому промовці гостро виступали проти Українців, накликаючи молодь до „самооборони".

ЗГОРІЛИ СТИРТИ.

На фільварку Із. Кракова в Золотій Слободі (пов. Бережани) згоріло 11 стирт збіжжа. Польські часописи пишуть, нібито стверджено, що вогонь підложено.

ШІСНАЦЯТЬ КІЛЬОМЕТРІВ НАД ЗЕМЛЕЮ.

Бельгійський професор Пікар вибирається в наукових цілях летіти літаком на висоту 16 кільометрів над землею, до смуги, де атмосфера межує з барисферою. Професор цей має досліджувати найвищі слої атмосфери, які мають зовсім інші хемічні й фізичні умови, як атмосфера близько землі та таємничі космічні проміні, що падуть на землю з міжпланетних просторів. Досі літаки не підносилися вище як 12 км. над землю. Тому, що на висоті 16 кільометрів повітря надто рідке, професор Пікар бере з собою 2 кубічні метри згущеного повітря, яким буде віддихати при помочи спеціяльного апарату. Бере він з собою також легкопад. Цей смільчак має надію дослідити також спеціяльні проміні, які вбивають усякі живі істоти, але, на щастя, падучи з міжпланетних сфер, не доходять до землі, бо їх здержує згущена атмосфера над нашою землею.

ЛІКАР ЖИВЦЕМ ПОХОРОНЕНИЙ.

Італійська преса сповіщає, що в Триєсті стався такий страшний випадок: там помер відомий молодий лікар, спеціяліст від шкірних і венеричних недуг, д-р Осип Тудор. Помер він, заразившись при лікуванню одного пацієнта. Заледви дві години після похорону сторож цвинтаря почув, що у свіжому гробі д-ра Тудора щось наче глухо гримає і дуднить. Хоч гріб розкопано дуже скоро, то коли отворено трумну, побачено лікаря переверненого, ціле його убрання було пірване на шматки, руки покрівавлені, уста покалічені зубами. Сей лікар очевидно був тільки в летарґу і збудився в гробі, опісля помер знову зі страху і браку повітря.

ЛІКВІДУЮТЬ ЖИДІВСЬКІ КОЛЬОНІЇ.

На Кримі й на полудневій Україні зліквідовано жидівські кольонії і перемінено їх на колективи. Жиди плачуть тепер, що вони вложили в ці кольонії величезні гроші, і пригадують, що тільки минулого року зібрано для Жидів у радянському Союзі 25 міліонів долярів.

ПОХОДЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ З... МОНҐОЛІЇ.

Дня 11. вересня ц. р. у Чорткові відбулося велике маніфестаційне польське віче проти німецьких затій на західні кордони Польщі і проти Українців, як „німецьких союзників". Як перший промовець виступив директор польської державної ґімназії у Чорткові, п. Матушевський, який в основу своєї красномовної промови поклав тезу, що Українці походять з Монґолії, відкіля вигнали їх Татари, після чого приняли їх на свою землю Поляки. За цю історичну прислугу у прикрій хвилині Українці відплачуються тепер чорною невдячністю, палячи стирти польським дідичам (які за спалену солому дістають грубе відшкодування від асекураційних товариств). — Такий історичний виклад п. Матушевського є безумовно чудовою кваліфікацією на посаду директора ґімназії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиτі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВА АБСУРДИ.

Німеччина переживає тепер поважну внутрішню крізу. І то не тільки економічну, але цілком іншого рода, бо спричинену балакунством невідвічального демаґоґа, німецького фашиста Гітлера. Його промови, обчислені на жінок і маси нервово розстроєних безробітних, зробили своє. Фашисти здобули за один день стільки голосів, що занепокоїли світ, а не тільки Німеччину. Бо отсе побідила партія того, який відгрожується революцією, стинанням голов тим, що підписали німецьку програну і такою соціяльною реформою, яка ривалізує з большевицькою.

Гітлер зєднав собі маси, бо обіцяв їм зворот утрачених німецьких кольоній і унеimportant уневажнення фінансових тягарів, які наложено на Німеччину. Що більше. Він заповів німецький похід на схід і опанування Росією. Він каже, що Німці мусять зі зброєю в руках іти на чужі землі, бо на своїх нема для них місця. Щоби жити, мусять отже здобувати.

Всі ті його промови є нічим іншим як звідництвом бідних німецьких мас. Вислід їх одначе такий, що на всіх світових біржах попадали німецькі цінні папери, а чужинці починають вицофувати з Німеччини свої інвестиції. Цілий світ розписується про те, що то готово статися в Европі, коли до влади в Німеччині прийде Гітлер і його партія.

Це й було причиною, що нюйорський часопис „Ди Ню Йорк Таймс" запитав телеґрафічно славного німецького історика й критика Еміля Людвиґа про його погляд на німецьку ситуацію.

Людвиґ надіслав сейчас відповідь, у якій схарактеризував дуже цікаво психіку німецького народа й те тло, на якім могли зродитися того рода демаґоґічні типи як Гітлер. Людвиґ називає Гітлера „дітваком". Але каже далі, що навіть той дітвак, якби прийшов до влади, то мимо свого дітвацтва й демаґоґії не міг би вести іншої політики, як її веде теперішний німецький уряд. Людвиґ є тої думки, що німецький нарід не є здібний до ніякої революції. Найбільша революція, яку пережив німецький нарід, була тому 400 літ і ту революцію називають Німці скромно „реформацією". Німці, каже Людвиґ, є народом, котрий цінить порядок понад все. І вже з того боку все, що говорить Гітлер, є абсурдом.

Але, каже Людвиґ, є ще інший абсурд. Такий, який зродив можливість у Німців таких типів, яким є Гітлер, і довів до того, що маси їх слухають. Цим абсурдом є, на думку Людвиґа, оті мирові договори, які мають у собі повно вибухового матеріялу й повно несправедливости.

Лев Ясінчук.

НА ВУЛКАНІ.

Ревізії й арешти. — Пожежі. — Погроми, терор і відплата. — Мнима й дійсна причина. — Добрі ради польських кругів. — Все йде, все минає.

(1)

Про те, що в нас тепер діється — не можна інакше висловитися. Це горіння, кипіння, викидання брудної душливої ляви, получене з голосними детонаціями, з **жертвами в людях, майні** і т. п. Від часу знаного нападу на почтовий віз під Бібркою йде безупинне нищення УВО-ї, безнастанні арешти й труси. Мало не що дня приносили польські ґазети вістку, що віднайдено й накрито ґенеральний штаб тої страшної орґанізації — одна ґазета скорше, друга пізніще. Якби хто посторонній читав ті вістки, то думав би, що або та орґанізація має десятки штабів або вони родяться один за одним, відростають, як голови в гидри. Узброєні поліцаї та їх пси надслухували, чи не чути десь якої „Сурми", якого гуку від бомби, винюхували, чи не чути якої смаленизни чи спаленизни. Переведжено ревізії й арештовано в приватних домах, читальнях, Лугах, кооперативах, арештовано студентів, учнів, кооператорів, службовиків українських установ, селян, учителів. Очевидно — найбільшої уваги зазнали українські студенти та їх Академічний Дім, фундований колись українським громадянством на те, щоб український студент міг спокійно вчитися без особливших турбот. Особливо замітний був день 3. вересня 1930. В ночі з 2. на 3. вересня ц. р. згоріла трибуна (сидження) польської футболевої дружини (т. зв. „Чорні") вартости коло 30,000 зол. Згоріла так, як у листопаді 1928 р. згоріла така трибуна на площі „Сокола-Батька" у Львові. Сліди нібито вели до Академічного Дому. Коло 2. години над досвідком увійшла туди хмара поліції, перешукала всі кімнати Академічного Дому **та виарештувала всіх присутних тоді 30 студентів.** (Польські часописи подавали 70). Вже рано, коли студентів виводили з дому, не прочуваючи нічого, привіз з села батько своїх дітей, яких поліція в тій хвилі забрала з собою. Хто навинувся до Академічного Дому, того забирали. Ішли арештування по всіх сторонах краю, по містах і селах, в домах, на полях, усюди, куди бувають люде. Виловлювано як собак, подібно, як з початком війни у 1914 р. робила плюгава Австрія.

Серед того безмежного терору не слідно ніякого остраху. У нас вже давно привикли до того, що Українці діляться на три роди: таких, які вже сиділи в тюрмі, таких, які тепер сидять, і таких, які будуть сидіти. На українському небі показалася **заграва пожеж,** яка пересувалася з місця на місце й освітлювала осінні ночі. Почали горіти панські стирти, фільварки, мешкальні доми дідичів, посесорів та польських кольоністів. Огняні язики злизували польське майно на українській землі, а дим, що нісся високо — розсівав по світу вістку, що на тій, кровю пересяклій землі, діється недобре, що нема спокою... а може й не буде, доки на тій землі не буде влади з волі прадідних її горожан. Побіжна статистика начислила за кілька тижнів спалених 62 доми, 67 стоділ, 78 інших будинків, 112 стирт збіжа й сіна на загальну шкоду 6,743,000 золотих. Але на цьому не стало. **Кожного дня приносять часописи вістку, що „горіть польське майно".** Хтось чимось обливає стирту з ріжних боків і огневі нема стриму. Маємо враження, що дідичі не зле виходять на тих шкодах, бо збіже у нас майже по нічому (100 кіля пшениці 20 зол.), але жалуються польські асекураційні товариства, жалується і держава, під якої патронатами ті асекурації стоять. Нема повіту в українській части Галичини, де не булоб пожеж; є вони всюди, декуди густіще і частіще, а декуди менше. Одна польська ґазета, „Курієр Поранни", так представляє теперішний стан:

„Живемо тепер у періоді щоденних злочинів, спрямованих проти держави (Паньства), проти її урядників, проти державного майна та польського населення. Тут у Східній Малопольщі ллеться часто кров римо-католиків з ран, завданих греко-католиками, — щоденно в іншій стороні того краю горять будинки, стирти, належні римо-католикам, і так раз-ураз, день за днем приносить нові обяви цілковитого здичіння і морального упадку, який шириться серед руского населення".

На стільки випадків підпалів **не зловлено ані одного підпалювача. Навіть не знаємо, до якої національности вони належать.** А всеж таки за кожним підпалом усі польські ґазети кричать, що випадок спричинили члени УВО. Новий львівський воєвода, який прийшов зі Станиславова, щоб утихомирити львівську околицю, заявив, що він ужие найостріщих середників, щоби завести спокій у свому царстві, що він припинить підпали, які в 50% спричинюють члени орґанізації УВО. **Виходить, що урядові круги знають поза членами УВО якихсь інших підпалювачів, яких є також 50%.** А може тільки уважають, що зарахування всіх підпалів на конто УВО робило би тій орґанізації рекляму. Пишуть часописи, що „річеві докази підтверджують, що саботаж виконується при допомозі хемічних середників". Бог їх там знає, відки беруться вогні. Вже стріляли за втікаючими спричинниками вогню. Кажуть, що в одному випадкові навіть одного ранено, але ті, що були цілі — втікаючи забрали з собою раненого товариша. Трохи нас хіба це заспокоїло, як ґазети принесли вістку, що „пан воєвода Наконечніков-Клюковський рішений ужити найостріщих середників, щоби покласти край „вивротовій діяльности саботажистів". **Приїхав до Львова сам начальник відділу міністерства внутрішніх справ, Суханек. Він скликав журналістів і заявив їм, що приходить з поручення голови Ради міністрів, Пілсудського, щоби покласти кінець поширеним в останньому часі актам підпалів і т. п. ділам УВО.**

Дотепер ще це не наступило, хоч вогнів трохи менше. Не знати, чи вже не палять, чи нема вже що так багато палити.

Можна собі уявити, яка филя нових арештів пішла по українських містах і селах. Піднято страшний крик проти українських „бандитів", проти української молоді, студентів, проти українських установ (Лугу, Рідної Школи, Пласту, Просвіти й ін.). Пішли поклики до влади за нищення тих установ, припинення цілого українського орґанізованого життя, забуваючи, що Польща виросла в підпіллі, що саме тепер відбувається у Львові зїзд бувших польських підпольників, які працювали до війни у східній Галичині проти Австрії. **Польська публична опінія домагалася, щоб українське громадянство виреклося прилюдно всякої звязи з УВО та з підпалами. Закидувано українському епископатови, а в першій мірі митрополитови Шептицькому, що він не підносить голосу в т... справі.** Польські католицькі круги почали висловлювати свої жалі ізза деправації української молоді, болючи над нашою долею, яка нас жде ізза такої молоді. Орґан вищих католицьких кругів, „Польска", пише:

„Українському громадянству треба отверто сказати, що його власний інтерес вимагає, щоби воно вигубило серед себе те, що є звичайним авантурництвом розлайдачених націоналістів, а що ніякою мірою не є політикою, тільки простим злочином. Тій руській людности треба широко відкрити очі на наслідки терору, котрий обурює цілий польський нарід (можемо вірити! — авт.) і загострює противенства, коли **спільний** інтерес наказує їх злагіднювати. Українському громадянству треба упритомнити, що його молодь здеморалізована демаґоґією терористів та що з тої молоді в будуччині громадянство не буде мати ніякої користи ані потіхи".

Дійсно, дуже немила ворожба. Що нас чекає? А може ця ворожба і не сповниться — так собі думаємо — коли бачимо, що польські терористи займають сьогодня в державі визначні становища.

Ще десь у ту пору забаглося німецькому міністрови Тревіранусови набалакати, що Польща мусить віддати Німцям Поморя і Щлеск. Розуміється, що польська опінія не могла на те мовчати, тимбільше, що — як пише польська преса — Совіти виробляють під наглядом німецьких військових інжинірів по 60 літаків місячно, з яких тільки 24 призначені для Совітів. Пишуть, що є там 64 хемічних фабрик трійливих ґазів, які тільки частину виробляють для Совітів. Тай слушно питає польська преса: „А для кого решта?" Коби знати, для кого. А то можна хіба догадатися... Кажуть Поляки, що „без Поморя нема Польщі". Тай ми так думаємо. Бо коли рве один, то другий зараз собі хоче.

Не зважаючи на те, що адміністраційна влада щиро чи ґро око випрошує собі поміч у давленню українського руху з боку польської суспільности, всеж таки творяться комітети патріотичних польських громадян задля оборони окраїн („кресів") перед Німцями і перед „їхніми наймниками, українськими саботажистами".

(Конець буде)

ПЯТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ

Згідно з § 17 статута Обєднання і рішенням Екзекутиви з дня 3 вересня б. р., подається до загального відома, що **ПЯТИЙ КОНҐЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ** відбудеться **в четвер, дня 23 жовтня 1930 р., в Ню Йорку, Н. Й.,** в галі „Ґаліція Спортінґ Клоб", 109-111 Іст 15-та улиця (Собвейова стація Юніон Сквер).

Конґрес почнеться в годині 9 рано. Треватиме один день.

ПРОГРАМА:

1. Відкриття Конґресу.
2. Вибір президії Конґресу й комісій.
3. Звіт уступаючого уряду.
4. Дискусія.
5. Реферати:
   а) Українська справа у майбутньому.
   б) Український іміґрант у культурнім і політичнім житті Америки.
   в) Старе й нове покоління української іміґрації.
   г) Орґанізація фінансової сили української іміґрації в Америці.
   ґ) Українська народня штука в Америці:
      1) Хорова справа. 2) Театр і національні танки.
   д) Українська молодь в Америці:
      1) Орґанізація молоді. 2) Куди прямує американска молодь українського роду?
6. Ухвалення резолюцій.
7. Уділення абсолюторії уступаючому урядови.
8. Вибір нового уряду.
9. Внесення і запити.

Кождий делеґат мусить виказатися повновластю Товариства.

З СТАТУТА ОБЄДНАННЯ: § 22. Орґанізації, які входять в Обєднання, мають право вибирати і висилати делеґатів на кождоразовий Конґрес; кошти делеґатів покриває відділ, який висилає.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

Омелян Ревюк, предс. **Д-р Л. Мишуга,** секр.

Ярослав Гашек.

ІВАСЕВЕ ОПОВІДАННЯ ПРО ЗАРУЧИНИ ЙОГО СЕСТРИ

Мій батько — урядовець, називається Новий. Моя сестра називається Матильда. Вона вийшла також за урядовця. Він називається Гандшляґ.

Насамперед моя сестра ходила з якись паном, що працював у міській управі. Мій батечко старався, щоби він авансував, та коли він авансував, то перестав ходити з Матильдою. Мама та Матильда дуже зажурилися. Опісля до нас став заходити один учитель. Він увесь час вимахував руками та за кождим словом додавав: „строго кажучи". Раз подарував він мені ґльоб, та потім перестав до нас ходити й відібрав ґльоб.

Після вчителя до Матильди заходив один інжинір. Він мав поґану навичку все сперечатися. Він часто говорив: „Того вимагають інтереси країни". Він дуже сподобався Матильді. Вона проплакала весь день, коли батько, розсердившись, вигнав його з хати.

Опісля батько до нас привів якогось урядовця із свого відділу. Це була дуже тиха людина. Батько розмовляв із ним до пізної ночі про державні справи.

Матильда вишивала, а батько з тим паном говорив про політику та пив воду. Той тихий чоловік Матильді дуже сподобався, та потім показалося, що він має троє дітей у Моравії. Більше він не показувався, а батечко говорив, що його кудись перенесли.

Пів року до нас не ходив ніхто. Матильда потайки ходила з одним офіциром. Одначе потім про те дізнався батько та став кричати на неї. Ми при цьому всі плакали, бо батько говорив: „Це ганьба, ганьба!"

На другий день батько привів якогось худощавого пана — Гандшляґа. Коли він вийшов батько сказав, що це вельми спосібна людина. За кождим словом Гандшляґ говорив: „Низько кланяюся, пані добродійко", а батька називав: „Високоповажаний пане раднику". Батько був його начальником. На третій день Гандшляґ знову прийшов і з пошанівком говорив: „позвольте", „пані добродійко" та цілував руки. Він у нас вечеряв і потакував усьому, що говорив батько. Кивав головою, жував, глитав шановливо та говорив: „Це позвольте зазначити, дуже гарно". І також: „Як прикажете, пане шефе".

Коли він забрався мені сказали йти спати, а самі стали нараджуватися в їдальні. Я станув біля дверей та став підслухувати і почув як батько говорив: „Ти вийдеш за нього на мій, батьківський, приказ, а він візьме тебе з огляду на свою службу". А Матильда на те сказала, що той жених — дурень.

Мати зітхала та говорила, що Матильда не мусить зараз його любити. Вона також давніше не любила батечка та щойно після пятьох літ привикла до нього, тай тому урядовцеві не треба показувати, що його не люблять і вважають дурнем.

Матильда сказала, що краще піде родити до шпиталю, ніж мала би вийти за нелюба. Одначе мама її ріжно переконувала та говорила, що тепер у шпиталі нема тайного відділу.

Потім батько обіцяв подарувати Матильді бранзолетку, брилянтову брошку й інше. Матильда сказала, що вийде замуж, щоби не приносити ганьби родині.

Опісля батечко й мама стали її цілувати та говорити: „Ти наша добра Матильда!"

Потім я почув як вони говорили про Гандшляґа. Батько сказав, що вистарається аванс для того дурня, одначе щойно після весілля, щоби не міг викрутитися. Хоч він і дурний, одначе додержує своїх обовязків.

— Та чи візьме він її? — сказала мати.

— Я йому прикажу як начальник, — відповів батечко — та скажу йому все.

Коли на другий день прийшов Гандшляґ, був дуже не смілий та весь час поглядав на Матильду. Передтим Матильді сказали, щоби вона більше всміхалася до нього та говорила з ним. Вона говорила, а він увесь час відповідав їй: „Так, пані". Потім принесли вино, він покушав трошки та сказав: „Позвольте, пане" та став говорити щось про службові справи. Того дня, після того, як він вийшов, про нього нічого не говорили.

На другий день батько сказав у кімнаті так, щоби я не чув:

— Нині рано прийде мій урядовець освідчитися тобі, Матильдо. Пришпили собі рожу до блюзки.

Служниця пішла купити рожу, а мама сердилася, що рожу купують за трицять, а не за пятнацять ґрейцарів. Потім Матильду наперфумували. Останками перфуми я наперфумував пса.

Пан Гандшляґ прийшов у чорнім одязі та в білих рукавичках. Він був ще блідий та худіший, ніж учора. Коли він сів, то став говорити знову про службові справи. Мама принесла лікеру та налила йому три чарки. Коли стала наливати четверту, то він сказав: „Доволі, пані добродійко" та звернувся до батечка: „Я хотів би, пане говорити з вами про приватну справу".

Батько вказав мені пальцем на двері, а мати пішла до Матильди. Матильда позіхала в сусідній кімнаті та говорила:

— Так, він не стане довго тягнути з тією женячкою.

Мама напудрувала Матильду тай зараз роздався батьків голос: „Матильдо, Матильдо!"

Я підійшов до дверей та почув, як батько говорив:

— Дорогенька Матильдо! Ось пан Гандшляґ просить твоєї руки. Я не маю нічого проти того, одначе слово належить до тебе. Що ти скажеш?

Я чув, як Матильда розплакалася та сказала: „Так, так". Потім вона скрикнула: „Мамусю!" Мама прибігла та сказала:

— Дітоньки, я відразу запримітила це, ви так підходячі одно до одного! —. Потім кликнула: „Івасю!"

Я прийшов і тут мені кажуть, що пан Гандшляґ жениться з Матильдою. Мама спиталася мене, чи буду я любити його. Самособою, я не важився сказати, що ні, не буду. Гандшляґ мене схопив, став цілувати та кричати: „Синочок пана шефа!" Відтепер він говорив до мого батька: „Що прикажете, пане шефе та батечку?", а мамі: Цілую ручки, пані добродійко й мамусю".

Коли він відходив, то в сінях дав наймичці золотого, а мені корону та сказав:

„Ось тобі даруночок, синочку пана шефа".

На другий день пан Гандшляґ приніс обручки, а коли подали вино, то підняв склянку та сказав:

— За наше щасливе подружжа, за дозволом пана й батечка та пані добродійки мами.

— Будьте щасливі, дітоньки, — сказала мати та заплакала.

Коли Матильда пішла проводжати його до сіней, мама сказала батькові:

— Матильда родитиме в листопаді, за два місяці.

— За місяць буде весілля — сказав батько — і щойно тоді я подам внесення на його аванс.

Потім прийшла Матильда та сказала, що той дурень хотів, щоби вона його поцілувала.

— Це безсоромність! — сказала мати.

— Зате він урядовець, що знає свої обовязки, — запримітив батько.

Бізнесмен.

Старий жид-купець лежить на смертній постелі і ледахвиля вмре. Його родина стоїть коло ліжка вмираючого. Нагло старик ледви чутним голосом питає:

— Жінко, Саро, ти є тут?

— Так, Мойше, я тут при тобі! — відповідає заплакана старуха.

— І дочка тут?

— Я також тут, тату! — відповідає дочка.

— І Йойна тут?

— Тут, тут, любий тату — відповідає син.

В тім умираючий зривається з ліжка і кричить на ціле горло:

— А чорти би вас вхопили, як ви всі тут! А хто коло бизнесу лишився, га?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БОЄВИКИ ВИТАЮТЬ ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД.

Оточені наші бойовики. Відірвані від світа... Але ярко горить у них любов до нас. Вороги їдуть. У них граната, міни і все страшне. А наші боєвики мають лиш горді серця свого трівкого: Боронити до кінця!

Тернистим шляхом можна здобувати волю. І тим шляхом пішли й підуть далі наші брати, щоби силою примусити ворога звільнити нашу землю.

Вони прибрали собі святий ідеал традиції, слави стрілецької. І продовжають боротьбу своїх товаришів. Вони щиро вірять в ті великі подвиги під Білої Церкви, Базару, Крут, Чорткова. Це той дух, той символ, котрий додає їм того вогню до боротьби.

Перед їх очима стоїть той образ недовершеного заповіту, котрий лишили їм, щоби вони взяли на себе той святий обовязок, який має дати Україні та її народови свободу.

Вони приготовляються рік в рік до того свята історичного, яким є день 1 листопада 1918 року, коли наші РІДНІ БРАТИ скинули з себе чуже ярмо і будували для себе рідну хату-**державу**. Не встояли в нерівній боротьбі за своє природне право: **бути господарем на рідній землі.**

Полилися ріки крови... Перестало бити не одно молодече серце, зложивши на вівтар своєї **Батьківщини** найцінніший скарб — своє життя.

Полишились тисячі інвалідів, сиріт, вдів. Неодна мати гірко заплаче в той день, коли вийде на могилу свого сина, а побачить, що ту могилу Ляхи розкидали, знівечили.

В день Першого Листопада відозветься до нас неодна стрілецька могила. І спитає: Чому не станете в обороні того клаптика землі, за котру ми скільки крови пролили? Страшно вам вмирати за Україну? Чого боїтеся? Не бійтеся, йдіть сміло у бій! Ви є тим погноєм, з котрого має зродитися та рожа пахуча, яку грядуче покоління буде зривати, а якa зветься **держава.**

Запротестуйте всі як один в день Першого Листопада: устроюйте маніфестації, походи, бо ви лишились живими. І на вас лежить той святий обовязок!

Перед світом робіть крик, дайте моральну і матеріяльну поміч борючимся.

А коли цего буде замало, йдіть у вир боротьби...

А коли чуєтеся слабодухами, коли не можете мачати пальців у ворожій крови, то дайте поміч тим, котрі з ненависти до ворогів жадні тої крови.

С. Нечай,

Ню Йорк, Н. Й.

СПРАВА КРИТИКИ.

У нашім часописі „Свободі" видвигнено дуже цінну справу, а то вагу штуки для пізнання вартости нації. Те, що ми осягаємо на полі хвилевої політичної організації для підкреслення боротьби проти наїздника на наш край, ще не вказує на культурну вартість нації. Щоби виказати культурну вартість української еміграції, треба вишукати ті цінности, які вона унаслідила або сама придбала невсипущою працею. Для нас дуже важне те, що зробив на світовій культурній арені Кошиць з Українським Національним Хором, Авраменко зі своїми танцями й низка дяко-вчителів і дириґентів та музикантів і богато, богато меньше й більше відомих артистів на ріжних ділянках мистецтва. Правда, що не треба забувати на наші прецудні вишивки, які своєю красою богато причиняються до здобуття імени Українцям.

Та хоч як треба цінити всіх працьовників, котрі вкладають свій труд на полі українського мистецтва, виводячи його перед чужий загал, то всеж конечно треба звернути увагу на те, чи завжди вистарчає у нас сил на публичний попис.

Часом у провідника брак сил, а часом громада заслаба, щоб могла піти за провідником. Ось у цьому нашим газетам та критикам не завжди щастить зорієнтуватися праводиво. Це тому, що наші дописувачі, звичайно, не хочуть наразитись на „людські язики". Дописуючи до українських часописів, стружуть неоправдані похвали для провідників чи громади. Це дуже відємна сторона наших дописів. Бракує в нас відважних людий, щоби вказати, що такі похвали не завжди заслужені. Незаслужені похвали лише вбивають саму справу і зводять її на манівці.

Як приклад недостачі критики най послужить недавний виступ Українців у Бостоні. Стейт Месечусетс — чи властиво місто Бостон святкувало своє тристалітнє істнування. У святі брали участь і наші Українці. З цього святковання було поміщено три дописи у „Свободі": один 9-го серпня, другий 15-го серпня, а третий 16-го серпня б. р. З нашої місцевости було поважне число людей на тім святі, які бачили український день вистави. В українському виступі брали участь такі сили: 1) проф. Авраменко зі своїми танками; 2) проф. артист-бандурист Ємець (грою на бандурі й 3) бостонський місцевий хор під управою о. Желіхівського.

Першим виступом був вихід на сцену чоловіка середнього росту, одягненого за козака. Він був убраний так чепурно, так гарно по козацькому, що приємно було подивитись. Та коли зачав говорити, а потім з паперу читати свою промову, то так неприємно поділало його незнання й невміле висловлювання англійських слів, що Українцям на салі хотілося крізь землю провалитись. Великий промах зробила наша бостонська громада, висуваючи зовсім невідповідного чоловіка говорити перед чужинцями. Пробоякістів він тих невмілих кілька хвилин і на сцені появився добре й по мистецьки убраний український хор, котрий проспівав: „Чуєш брате мій".

До тої пісні й до тих слів не потрібно бути співаком, щоби зворушити українські серця, бож зміст і ціла траґедія нашої еміґрації в тій пісні міститься. Та ми неприємно були здивовані й вражені, що о. Желіхівський, замісць того, щоби піти слідами композитора її, створив якусь свою музику й вивчив свій хор співати так, що було вражінне, що Українці співають своє українське „Пані Гуґо". Таке саме було й з іншими піснями. Приміром, — „Реве та стогне Дніпр широкий", хор, видно, щоби дати уяву, як Дніпро реве та стогне, проревів та простогнав ту пісню. Таке саме було з хором і в дальших співах і хор часто розходився з орхестрою, яка йому приграваля. Це бачимо хочби з того, що американька преса пропустила й не згадувала про нашу пісню, ту пісню, котра всім народам по цілому світі імпонує. Сам диригент о. Желіхівський без потреби старався своїми рухами наслідувати рухи О. Кошиця. Одно, що в хорі Американцям заімпонувало, то це наш народний стрій, а зі загальних точок українські танки. Цілий успіх виступу Українців у Бостоні треба завдячувати проф. В. Авраменкови.

Про проф. Ємця скажу хіба те, що мабуть йому довелося пережити важку хвилину й не мало самого себе треба було переборювати, щоби виступити зі своєю кобзою на естраду, після невдалого співу хору. Технікою своєї гри він захопив слухачів.

Отже критика нам потрібна, але вона має бути критика розумна, чесна і безсторонна, котра приносить нам користь, направляє наші хибні сторони, а лихо усуває.

Щодо проф. Авраменка, то я уважаю, що було би добре, що коли він попри свою школу танків хоче давати своїм учням лекції про їх батьків, то в першій мірі нехайби приди́вився до тих батьків та добре пізнав їх і до всякої промови наперед добре приготовився. Неприготований, він тратить авторітет серед наших громадян як професор. Чейже йому самому добре відомо, що неприготовлений відповідно чоловік ніколи добре зі свого діла не вивяжеться. Ми знаємо, що навіть сам президент Гувер, готуючись до промов, замикається в своїм бюрі й нікого до себе не допускає. Щож це має означати? Та ніщо більше, як те, що він до тих промов себе старанно підготовляє, дармаж, що він президент найбільш цивілізованої в світі республики. Наука вимагає часу. Він, як розумна людина, це знає. Ту методу до своїх промов повинен присвоїти собі й професор Авраменко.

По другому, я уважаю, що в тій галузі штуки богато говорить професорови не личить, а тим більше давати лекції чи властиво виголошувати довгі промови своїм учням про життя їх батьків. Є люди, що тільки за тими промовами слідять, а потім ізза них нападають на проф. В. Авраменка, що шкодить тій великій роботі, яку він провадить.

М. Скибинський,

Вунсакет, Р. Ай.

(Допис порушує дві справи: потребу критики культурних проявів узагалі та потребу звернути увагу гр. Авраменкови на його промови. Допис прийшов до редакції ще перед появою статті про потребу критики, отже дописувач додумався певно до значіння критики самостійно. Допис критикує крім п. Авраменка ще й український хор у Бостоні, і він каже, чому він се робить. Автор сего допису не закидує гр. Авраменкови неправди, а тільки звертає увагу, що говорення про батьків перед дітьми не добре для самої школи гр. Авраменка, отже нетактовно чи „неполітично" так поступати. З критики видно, що дописувач цінить справу, хоче успіху українського танку, а через нього української справи, і не хоче знищити заходів гр. Авраменка, але їх тільки піддержати, його виступи зробити кращими, його школи успішнішими. Допис держаний у тоні спокійнім. Автор критикує, але се робить чемно, спокійно, без образи. Він не представляє себе за людину, що всі розуми поїла, ні за людину, яка не має права сказати своєї думки. Він має деякі думки, і хоче їх сказати. Се може декому не подобається, але се не важне. Справа для нього важніща. Можна сподіватися, що його критикою ніхто не образиться. — Ред.).

„ЕТНІЧНА БІЛЬШІСТЬ РОСІЯН У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ!"

Заява сенатора д-ра Володимира Залозецького на Конгресі Національностей у Женеві проти московських претенсій.

„Пане Президенте і ви, мої Панове!

Якраз ми дістали до прочитання письмо, яке пан доктор Олексій Ґеровський вислав до пана Президента. Згідно з цим письмом пан Ґеровський назначений представником російської еміґрації в Америці. В цьому письмі написано: „Російські еміґранти з Мадярщини, Східної Галичини та з інших країн, де Росіяни мають етнічну більшість."

„Я, в імени всіх Українців, протестую проти твердження, що на Мадярщині, у Східній Галичині і „в інших краях", під якими треба розуміти Буковину і Бесарабію, що в цих країх Росіяни творять денебудь більшість. Нас, Українців, не вислали сюди американські еміґранти, тільки ми, як сенатори і посли, заступаємо наш нарід у парляментах держав, в яких живемо, і це саме вистарчає як доказ, що наше населення почуває себе не Росіянами, але Українцями.

„Прошу цей протест, який я предкладаю в імени Українців Східної Галичини, взяти до протоколу!" (Оплески)

Лікар: Пане Ґімпель, ви мусите часто купатися.

Пацієнт: Та я купаюся.

Лікар: То мусите змінювати воду.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Д. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 5 жовтня, в годині 1-ій пополудни. На сім мітінґу кождий член повинен явитися, бо є важні справи до полагодження. — Л. Доманьчук, предс.; П. Зарубій, кас.; П. Підлісний, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Секретар відділ 288 повідомляє усіх тих членів, котрі зістали вибрані до Ювилейного Комітету, щоби зійшлися на Ґалю україньску в неділю, 5-го жовтня 1930 р., точно в 6-тій годині ввечір. — Іван Маліцький, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в суботу, 4-го жовтня, в годині 7-мій ввечір, в гали церковній, 34 Біч ул. Проситься всіх членів прийти на час, бо маємо много нових справ до переведення. Члени довжні більше як 2 місяці мають прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будут ьсуспендовані. — Я. Підлуський, пр.; Іван Глива, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 4-го жовтня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. роситься усіх членів прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Член контрий не явиться і не вирівнаэ свого довгу, буде суспендований. — В. Матвіяс, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорожська Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеться в неділю, 5 жовтня, в годині 1.30 пополудни, в гали парохіяльній на Блекстон ул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих зійтись на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Мих. Чагарин, предс.; Петро Гук, секр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

„Елмвудець": — Допису від Вас ніякого протягом останніх трох місяців не було.

М-ий, Шикаго: — В адміністрації Вашого замовлення ні Вашої критики читанок не було. Пришліть обіцяне письмо про правописні похибки в читанках, коли такі Ви справді найшли.

З ГОЛОСІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ.

—o—

MINORITIES IN POLAND HEADING FOR OPEN REVOLT.

Efforts to End Reign of Terror Fail.

"Chicago Daily Tribune," September 25, 1930.

(Chicago Tribune Press Service).

LWOW, Sept. 24.—The most difficult minority problem in Poland, where four languages are officially recognized, is arrising in increasingly serious proportions in the three eastern districts of the country, where 6,500,000 Ukrainians, different in speech, religion, and tradition are pressing their demands for autonomy.

These demands recently have been developing into open insurrection in the eastern parts of former Austrian Poland, or Galicia. Attacks have been made upon government officials, trains and public property, and arson and robbery of mail coaches have been almost daily events. Only yesterday Ukrainian terrorists set fire to the Polish district in the city of Kozow, near here, destroying 57 houses. Hundreds of arrests have been made by the Polish police, but to no avail.

Long Time Enemies.

The Ukrainians have always been enemies of the Poles, and are more hostile at this moment than for many years. They have a long series of grievances which they are pressing upon the government with much the same vigor which has made Lwow unsafe for any president or premier, as shown by numerous attempted assassinations,

The population of the three districts is composed for the most part of peasants, with a relatively small number of educated leaders.

Part of the renewed activity of the Ukrainian terrorists, known as the U. W. O., has been caused by the meeting of the league of nations.

Attempts at Peace Futile.

This always happens on the eve of discussion of the minorities question. Another interpretation of the Poles for their activity, although it is denied by Ukrainian politicians,is that there is a strange coincidence between their depredations and the German agitation for revision of the Versailles treaty and the removal of the Polish corridor.

The Polish government has used every method to fight the insurrection. Governors, from the most liberal to the hardest, have been changed one after another, but so far without success in the pacification of the country. So many attempts have been made to assassinate the president and Marshal Pilsudski that neither visits Lwow.

Split Among Selves.

The Ukrainians themselves are split into many divisions, but they find union in one habitual state of mind, hatred for Poland. Strangely, the hope of settling the differences between the Poles and the Ukrainians is based for the time on another common hatred — the joint fear of the soviets.

The insurrectionists find themselves divided roughly into two main groups — those who aim at an independent Ukrainia, composed of territories at present divided among four countries, Poland, Czecho-Slovakia, Rumania, and Russia. The other plan provides for autonomy under the different governments.

The idea of a Ukrainian nation is considered even by the most fantastic enthusiasts as an impossibility under the present circumstances, but they are the most outspoken and the most rebellious of the minority leaders.

Statistics compiled by Ukrainians placed their number in Poland at 6,500,000. They figure that they constitute 15 per cent of the Polish population. Their estimate is not far from that of the Polish government. These people occupy an area of 55,300 square kilometers.

An effort to placate this large minority group was made by the Polish government in 1924. A series of laws was adopted granting equality before the law to three minority languages, among them the Ukrainian, in place of statutes enforced before the war discriminating aganist the tongues of the minorities.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Всюди в Сурмі на вікнах і на стінах розвішені оповіщення про Концерт проф. Василя Ємця, котрий відбудеться в Ню Йорку в неділю, 19-го жовтня с. р. Дівчата замісць рекордів продають тікети та заохочують всіх, щоб ішли на концерт, щоб не опустили нагоди почути в своїм життю справжнього і одинокого на світі віртуоза на кобзі-бандурі. З тої великої нагоди стор Сурми буде запертий на час концерту, щоб всі служащі також були присутні та щоб колись могли своїм внукам сказати, що вони бачили правдивого кобзаря. (З провінції проситься писати за тикетами на концерт до Сурми; ціна тикета 75 цнт., можна післати також стемпсами).

Радіова вистава фабрикантів відбулася. Між іншими богато Українців відвідували ту виставу також з далека. Ті, що зайшли при нагоді до Сурми, казали, що в нас є друга вистава. Є радія майже всіх лучших компаній. там не можна демонструвати, а в нас можна і до того не треба платити за вступ.

— Купили від Сурми: П. Півоварчин з Ню Йорку фонограф-радіо комбінацію. Петро Кайданик з Бруклина, комбінацію. Ф. Баган, Філко радіо. С. Яремчук, Колоніял комбінацію. Тома Матвіяк з Елизабет, Віктора комбінацію. А. Дутка з Ню Йорку, Колоніял радіо.

Відвідали: Стефан Соколовський, американський жовнір на Говернорс Айленд, вступив в неділю рано познайомитися зі своїми людьми і на дорогу купив собі мандоліну, щоб йому при армії веселійше було. С. Дуда приходив висказати свою подяку, що ми дали добре радіо для його краяна Вагонного з Бруклина. Казав, що в тім ґавзі мають другі і дорощі радія, але наше то грає найлучше. Андрій Мазур з Джерзи Сіті, прийшов за ґазетами, а малощо не купив Маджестика, ще лиш сестра має оглянути, чи буде пасувати до її форнічів, то тоді він купить. Ровз і Анна Луцан з Кінгстон, Па., знайомі Наталки, що продає рекорди в Сурмі, відвідали свою товаришку і купили 16 рекордів. Н. Гранковський купив ціле весілля (14 рекордів), щоб всі вислати до краю. Стефан Білик з Лямбертон, Н. Дж.. як лиш розгосподариться на новім місци, напише, щоб йому вислати комбінацію, бо переконався, що в нас о 25% таньше.

В Сурмі тепер стало працює 12 осіб. Заряд Сурми думає побільшити свій персонал до 20. Зараз взялиб до роботи доброго радіо механіка, 2 сейлзмени до демонстровання електричних пралень, 2 до продажі електричних айсбаксів. Якби найшлися охочі до такої роботи, або вже троха з практикою, то просимо зголоситися.

Не жарти.

Бандит (з револьвером до переходячого пана): Руки вгору або смерть.

Пан: І зломаного шелюга не маю, добродію. (Побачивши другого чоловіка за бандитом) — а то ваш спільник?

Бандит: Ні, це погребник.

Пан: Ох, берітъ усе, ось у цій лівій кишені.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

Дан Бергман.

ПІДВИШКА ПЛАТНІ.

Бухгальтер Мельник пробудився одного ранку наче побитий. Наслідком похміля. Намагався підвестись з подушок, налити собі склянку води. Та рука опала йому назад так тяжко, наче оловяна.

Хотів знову задрімати, аж тут увійшла господиня з кавою.

— Мусите дуже спішитися, пане, — сказала господиня — а то спізнитеся. Вже за сім хвиль пів до девятої.

— Вірте мені, пані, я не можу — простогнав бухгальтер — я цілісеньку ніч так мучився, я такий хорий!

— Знову з жолудком? — спитала господиня співчуваючо.

— Будьте такі добрі, пані, зайдіть на діл до крамниці та зателефонуйте до мого офісу, тай прошу сказати... прошу сказати...

— Що ви занедужали тяжко на ґрипу! — докінчила господиня.

— Про мене, — сказав Мельник, обернувся до стіни та заснув.

Господиня зателефонувала.

— Він якось дуже часто хорує, той добряга Мельник, — сказав бос до себе. — Я боюся, що він не дожие поважного віку... принайменше в мене ні! — додав він.

Бухгальтер Мельник пробудився знову около третьої години пополудні. Чувся вже богато краще, болі устали, одначе страшно захотілося йому оселедця та пива.

Годину пізніше перекрадався обережно, нишком-тишком до гостинниці, до якої постійно заходив. Тут у товаристві доброго приятеля геть виздоровів.

— Чи не пійти би мені й поглянути, як там з моїм добрягою Мельником, — подумав бос хитро, коли вечером в осьмій годині виходив з офісу.

І поїхав до Мельникової хати. Господиня впустила його, бо представився, як добрий приятель хорого бухгальтера. Та не застав бухгальтера.

— Може він пішов до аптики, — сказав бос глумливо. — Я підіжду хвилинку.

І ждав. Ждав годину, ждав дві годині, три. І змучився немало. Та він був упертий.

— Таж він мусить чейже прийти! —подумав.

Директор не хотів відректися тієї хвилини, коли то бухгальтер Мельник відчинить двері й око в око стрінеться із босом — строгим, невмолимим. Одначе бухгальтер не приходив. Бос віднував усе більше змучення. Вкінці опав на Мельниковій канапці, його невмолимі очі замкнулися, небаром спав твердим сном.

Вкінці прийшов бухгальтер. Лямпа, самособою, ще світилася. У її світлі побачив свого боса. Зпочатку своїм очам не вірив. Думав, що це привид. Та коли для проби сів на твердий босів капелюх, побачив, що це не галюцинація. Йому промайнула думка в голові, чи не затовчи би тут на місці свого директора. Ні, це не ялося. У розпуці сів на стільчик біля канапи та понуро глядів на боса. Вкінці йому також зібралося на спання. Заснув і хропів із босом навзаводи.

Так то їх обох застала господиня, коли ввійшла на другий день рано. Вони збудилися оба, коли господиня з переляку сплеснула в долоні.

— Що скаже моя жінка! — скрикнув переляканий бос.

— Так, я також хотів би це знати! — сказав його бухгальтер. — Коли ви, пане директор, сказали би, що всеньку ніч пересиділи в мене, ваша пані ніколи в світі не повірить тому!

— Ви хорі, пане Мельник, розумієте, смертельно хорі! — сказав бос. — А я цілісеньку ніч просидів біля вашого ліжка. Згода?

— Та так можна би вже, одначе хто так посвячувався би нужденному урядничині з такою маленькою платнею, як я дістаю у вас, пане бос.

— Я підвищую вам платню ще на пятьдесять долярів. А тепер згода?

Згодилися. Бос вийшов із Мельникової кімнати дуже неспокійний, як то дома привитає його жінка. А бухгальтер роздягнувся, поклався до ліжка та заснув сном праведника. Спав здоровим сном, бож знав, що жде його підвищена платня.

БЕЗ ПРАЦІ НЕМА КОЛАЧІВ.

Прийшов один старець у монастир і бачить, що всі монахи працюють: хто в городі, хто на полі, а хто у саді та на пасіці.

Розгнівався старець тай каже:

— Не гаразд се ви, люди Божі, робите. Монахам Богу молитися треба: про душу піклуватися належить, а не про тіло.

Почув сю балачку настоятель монастиря (ігумен) і звелів завести старця до окремої кімнати та залишити там самого — хай молиться.

Помолився старець на самоті й жде, чи не покличуть його скоро обідати. Він сильно в дорозі зголоднів тай тепер дуже їсти захотів.

Але вже й сонце на вечір спускатися стало, а за старцем не питають, наче забули про гостя. І не втерпів голодний подвижник тай удався до ігумена з запитом:

— Отче святий, чи ваші монахи сьогодні обідали?

— Обідали, — відповів ігумен.

— А чомуж мене не покликали до трапези?

— Бо ти, старче, чоловік духовний і тілесного корму не потребуєш...

Засоромився старець. Поклонився ігуменови в ноги і почав просити вибачення за свої попередні нерозумні слова.

— Правду сказав ти, старче, — перебив йому ігумен — що чоловікови належить більше про душу свою дбати, ніж про тіло. Та забуваєш про те, що Бог дав чоловікови не одну лише душу, а також і тіло та задля тіла звелів йому працювати.

Шкода.

Івась: Мамо, ще довго будете сидіти на тому кріслі?

Мама: Або що такого?

Івась: Та бо я лишив на ньому булку з маслом і не можу її добути відтіля.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

